অধ্যায় ৮ ঃ অসমীয়া সংস্কৃতিত আহোম উপাদান

অধ্যায় গাঁথনি

৮.১ উদ্দেশ্য
৮.২ পৰিচয়
৮.৩ অসমীয়া সংস্কৃতিত আহোম উপাদান
৮.৩.১ ভৌতিক সংস্কৃতি
৮.৩.২ স্থাপত্য আৰু ভাস্কর্য
৮.৩.৩ চাৰু আৰু কাৰুকলা
৮.৩.৪ পৰিৱেশ্য কলা
৮.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
৮.৫ অধিক জানিবলৈ
৮.৬ অগ্রগতিৰ খতিয়ান
৮.৭ আৰ্হি প্রশ্ন

৮.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- আহোমসকল কোন আৰু ক'ৰ পৰা আহিছিল সেই বিষয়ে জ্ঞাত হ'ব
- আহোমসকলে কেনেদৰে অসমীয়া সংস্কৃতিক সমৃদ্ধ কৰিছে সেই বিষয়ে অৱগত হ'ব
- অসমীয়া জাতি আৰু অসমীয়া সংস্কৃতিত আহোম উপাদান সম্পর্কে জানিব।

৮.২ পৰিচয়

ইয়াৰ আগৰ অধ্যায়টোত আপুনি অসমীয়া সংস্কৃতিত জনজাতীয় উপাদান সম্পর্কে অধ্যয়ন কৰিলে। এই অধ্যায়টোত আপুনি অসমীয়া অসমীয়া সংস্কৃতিত আহোম উপাদান সম্পর্কে বহলাই অধ্যয় কৰিব। আহোমসকল হ'ল বিৰাট টাই জাতিৰে এটা ঠাল। এওঁলোকৰ পূর্ব বাসস্থান আছিল চীনদেশ। আহোমসকলে ১২২৮ চনৰ পৰা প্রায় ছশ বছৰকাল অসমত ৰাজত্ব কৰে। এই ছশ বছৰীয়া ৰাজত্বকালত আহোমসকলে অসমৰ ৰাজনৈতিক, সামাজিক, ধার্মিক আদি সকলো দিশতে পৰিবর্তনৰ সূচনা কৰে। অসমখনত ভৌগোলিক একতা স্থাপন কৰি এক শাসনৰ বাঘজৰীৰে সংহত কৰে। আহোমসকল অতি প্রতাপী আছিল আৰু নিজ প্রতাপৰ বলতে তেওঁলোকে স্থাপন কৰা ৰাজ্যখনৰ নামো তেওঁলোকৰ নামেৰেই গঢ়ি উঠিল। অর্থাৎ 'কামৰূপ' আৰু 'প্রাগ্‌জ্যোতিষ'ৰ ঠাইত আহোমৰ পৰা হোৱা 'অসম' নামেৰে নামকৰণ হ'ল দেশখন। আহোমসকলে অসমীয়া জাতি গঠনত আৰু অসমীয়া সাংস্কৃতিক জীৱনত যি অভূতপূর্ব বৰঙণি আগবঢ়ালে তেনে বৰঙণিৰ

উদাহৰণ বিশ্ব বুৰঞ্জীতে হয়তো বিৰল। আহোমসকলে অসমক একগোট কৰি সুসংহত আৰু শৃংখলাবদ্ধ শাসন প্ৰণালীৰ দ্বাৰা কেইবাটাও বিশিষ্ট ৰাজনৈতিক প্ৰথাৰ প্ৰবৰ্তন কৰিছিল। বাৰেৰহনীয়া সংস্কৃতিৰে বৰ্তমানৰ যি বৃহৎ অসমীয়া জাতি আছে সেয়া আহোমসকলৰ নিষ্ঠা, ঐকান্তিকতা, অতিথিপৰায়ণতা তথা ৰুচিবোধসম্পন্নতাৰ সংমিশ্রিত ফল। আহোমসকলৰ বৰঙণি কেৱল অসমতে সীমাবদ্ধ নহয়, ই সমগ্ৰ ভাৰতবৰ্ষজুৰি বিয়পি আছে।

এই সকলোবোৰ দিশ সম্পৰ্কে চমুকৈ এই অধ্যায়টোত আলোচনা সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। অধ্যায়টোৰ অধ্যয়নে আপোনাক অসমীয়া অসমীয়া সংস্কৃতিত আহোম উপাদান সম্পৰ্কে এক গভীৰ ধাৰণা প্ৰদান কৰিব।

৮.৩ অসমীয়া সংস্কৃতিত আহোম উপাদান

অসমীয়া সংস্কৃতিৰ প্ৰতিটো কোণতে আহোমসকলৰ উপাদান বিৰিঙি আছে। ৰাজ্য স্থাপনৰ পৰা আৰম্ভ কৰি গাঁও স্থাপনলৈকে, বিয়া-বাৰুৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ভাষা-সাহিত্য আদি সকলোতে আহোমসকলৰ অৱদান সুস্পষ্ট।

আহোমসকল অসমলৈ অহাৰ সময়ত উজনি অসমত চুতীয়া, মৰাণ, বৰাহী, কছাৰী আদিকে ধৰি কেইবাখনো সৰু সৰু ৰাজ্য আছিল আৰু প্ৰতিখন ৰাজ্যতে সুকীয়া সুকীয়া ৰজাই শাসন কৰি আছিল। আহোমসকল অহাৰ পাছত সেই ৰাজ্যবোৰ নিজৰ অধীন কৰি কালক্ৰমত এখন বৃহৎ ৰাজ্য গঠন কৰি অসমৰ ভৌগোলিক সীমা পশ্চিমে মানাহ নদীলৈকে বিস্তাৰ কৰে। আনহাতে পাহাৰ-ভৈয়াম লগ লগাই বিভিন্ন জাতি-উপজাতিক একগোট কৰি বৃহত্তৰ অসমীয়া জাতি আৰু বৰ সংস্কৃতিৰ ভেটি স্থাপন কৰে।

অসমীয়া সংস্কৃতিত আহোমসকলৰ উপাদান লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে ইয়াৰ পটভূমিত কেইটামান কাৰণ আছে। প্ৰথমতেই ক'ব পাৰি যে, আহোমসকলৰ আছিল উদাৰ দৃষ্টিভংগী, সাংস্কৃতিক সহিষ্ণুতা তথা গুণগ্ৰাহী স্বভাৱ। সেয়েহে নিজৰ স্বকীয় সংস্কৃতি তথা ভাষা-সাহিত্য, ধৰ্ম আদি থকা সত্বেও অসমৰ লোকসকলৰ ভাষা- সাহিত্য-ধৰ্ম আদি গ্ৰহণ কৰিছিল। প্ৰথমতে সাহিত্য ৰচনাৰ ক্ষেত্ৰত 'টাই' লিপি ব্যৱহাৰ কৰিছিল যদিও পাছলৈ 'অসমীয়া লিপি' গ্ৰহণ কৰাৰ লগতে হিন্দু ধৰ্মও গ্ৰহণ কৰিছিল। এইবোৰ কাৰ্যই অসমীয়া সংস্কৃতিৰ এনাজৰীডাল সুদৃঢ় কৰিছিল।

দ্বিতীয়তে আহোমসকলে লগত তিৰোতা মানুহ অনা নাছিল। তেওঁলোকে স্থানীয় মানুহৰ লগতেই বৈবাহিক সম্বন্ধ স্থাপন কৰিছিল আৰু স্বাভাৱিকতে স্থানীয় লোকৰ ভাষা-সংস্কৃতিৰ লগত সংমিশ্রণ ঘটিছিল। এই বৈবাহিক সম্বন্ধ অসমৰ পৰ্বতীয়া আৰু ভৈয়ামৰ জনজাতিৰ মাজতো হৈছিল যাৰ ফলস্বৰূপে পৰস্পৰৰ মাজত সাংস্কৃতিক বিনিময় আৰু বিকাশ সাধন হৈছিল। ৰুদ্ৰসিংহকে ধৰি কেইগৰাকীমান আহোম বিষয়াই চুবুৰীয়া ৰাজ্যৰ সাংস্কৃতিক সম্পদ অসমীয়া সংস্কৃতিৰ লগত মিলাই দিবলৈ প্ৰচেষ্টা চলাইছিল।

আহোমসকল পূৰ্বতে বৌদ্ধধৰ্মৰ অনুগামী আছিল বুলি কোৱা হয়। অসমলৈ অহাৰ পাছত তেওঁলোকে হিন্দু ধৰ্ম গ্ৰহণ কৰিলে। আহোম স্বৰ্গদেউ চ্যুদাংফা বা বামুণী কোঁৱৰৰ

ৰাজত্বকালতে পোন প্ৰথমে 'লক্ষীনাৰায়ণ শালগ্ৰাম' আহোমসকলৰ ইষ্টদেৱতা 'সোমদেও'ৰ লগতে পূজা-পাতল কৰা হৈছিল। স্বৰ্গদেউ প্ৰতাপসিংহ শিৱভক্ত আছিল। শিৱসিংহৰ ৰাজত্বকালত শক্তি ধৰ্মই প্ৰাধান্য লাভ কৰিছিল। স্বৰ্গদেউ উদয়াদিত্যকে ধৰি কামধ্বজ সিংহ, চুজিনফা, ল'ৰা ৰজা আদিয়েও বৈষ্ণৱ ধৰ্মত শৰণ লৈছিল। ৰুদ্ৰসিংহই হিন্দুৰ পঞ্চদেৱতাৰ উদ্দেশ্যে বিষ্ণুদল, শিৱদল, শিৱদুৰ্গা, গণেশ আৰু সূৰ্যমূৰ্তি আদি স্থাপিত কৰিছিল।

শাসনযন্ত্ৰ সুদৃঢ় কৰাৰ উদ্দেশ্যে আহোমসকলে প্ৰবৰ্তন কৰা ৰাজনৈতিক প্ৰথাৰ ভিতৰত আছিল— সীমাবদ্ধ ৰাজ্য ক্ষমতা, ডা-ডাঙৰীয়াৰ মেল, তিৰোতাৰ সিংহাসন অধিকাৰ আদি। আহোমসকলৰ শাসন-নীতিৰ এটা উল্লেখনীয় দিশ হ'ল অভিজাত শ্ৰেণীৰ সৃষ্টি। আহোমসকলে মৰ্যাদাসূচক বহুতো পদবী সৃষ্টি কৰি গ'ল, যিবোৰ বৰ্তমান পদবী হিচাপে নাথাকিলেও অন্য প্ৰান্তৰ মানুহৰ লগত আহোমক পৃথক হিচাপে চিহ্নিত কৰিছে। অভিজাত শ্ৰেণীত আছিল সাতঘৰীয়া আহোম ফৈদ। এই ফৈদে বিশেষ ৰাজ সমাদৰ আৰু সুযোগ লাভ কৰিছিল।

জানি থোৱা ভাল

স্বৰ্গদেউ চুকাফাৰ লগত উচ্চ শ্ৰেণীৰ প্ৰধান সাতঘৰ মানুহ আহিছিল। তেওঁলোককেই সাতঘৰীয়া আহোম বোলা হয়। এই সাতঘৰ আহোম হ'ল— ১) বুঢ়াগোঁহাই, ২) বৰগোঁহাই, ৩) আদাবৰীয়া সন্দিকৈ, ৪) ৰূপ সন্দিকৈ, ৫) কেঞ্চু বা কপলীয়াল সন্দিকৈ, ৬) থাও-মুঙ-ত্যাও আৰু ৭) থাও-মুঙ-কেৰুংখাম্।

আহোমসকলে অতি সুশৃংখলিত আৰু মনোৰম পদ্ধতিৰে নগৰ নিৰ্মাণ কৰিছিল। নগৰৰ চাৰিওফালে খাল খান্দি গড় মাৰিছিল আৰু প্ৰতিখন নগৰত বৰচৰা ৰাজকাৰেঙৰ উপৰি হাট-বজাৰ, পুখুৰী-মন্দিৰ আদি নিৰ্মাণ কৰিছিল। এই পদ্ধতিক অনুকৰণ কৰিয়েই পিছত বহুতে নগৰ নিৰ্মাণ হৈছে।

ঠিক তেনেকৈ একে বৃত্তিধাৰী লোকৰ দ্বাৰা পৰিৱেষ্টিত হৈ থকা গাঁওবিলাক নতুন পদ্ধতিৰে সুপৰিকল্পিতভাৱে নিৰ্মাণ কৰে, য'ত সকলো বৰ্ণৰ বিভিন্ন বৃত্তিধাৰী লোক থকাটো বাঞ্ছনীয় আছিল। গাঁৱৰ লোকসকলৰ সুবিধাৰ্থে গাঁৱৰ ভিতৰত পুখুৰী খন্দা, আলিবাট বন্ধা বা মন্দিৰ নিৰ্মাণ কৰি দিছিল। পৰস্পৰে পৰস্পৰক বিপদ-আপদত সহায় কৰি দিছিল। ইয়াৰ দ্বাৰা জাতিৰ সংস্কৃতিৰ সমন্বয় সাধন হৈছিল। ই আহোমসকলৰ অতি উত্তম অৱদান। এইবোৰৰ উপৰি আৰু বহুতো অৱদান আহোমসকলে অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ দি গৈছে। তলত সেই বিষয়ে উল্লেখ কৰা হ'ল।

৮.৩.১ ভৌতিক কলা

ভৌতিক কলাৰ ভিতৰুৱা প্ৰতিটো দিশতে আহোমসকলৰ উপাদান আছে।

আহোমসকলৰ আচাৰ-নীতি অসমীয়া সমাজৰ অন্য সম্প্রদায়ৰ লগত বহুক্ষেত্রত অমিল দেখা যায়। ঘৰৰ পদূলিত নঙলা-জপনা দিয়া, বাৰীৰ ঢাপ তোলা তথা জেওৰাৰে বেৰি থোৱা, পুখুৰী খন্দা আদি ৰীতি আহোমসকলৰ পৰা আহিছে। তদুপৰি কুঁৱা খান্দি পকী বেৰ দিয়া প্রথাও আহোমৰে। ঘৰৰ মুধেদি খোলা জাপ দুৱাৰ ৰখা নিয়মটো আহোমসকলৰে অৱদান। তদুপৰি ঘৰত এখন জুইশাল (জুহাল), জাকি এগছ, টঙনা খৰি, আদি থকাৰ উপৰি বেৰত খৰিকামাৰি খুচি থোৱা আদি নিয়ম আহোমসকলৰ আছিল। আহোমৰ দিনত বিভিন্ন ধৰণৰ নিত্য-ব্যৱহার্য সামগ্রীৰ প্রচলন ঘটিছিল। যেনে — খাট, পালেং, চালপীৰা, তামুলীপীৰা, সিংহাসন, মুখা, মূর্তি, শৰাই, পেৰা, সফুঁৰা, চৰা নাও, বাচৰ, হয়ফলি, মগৰী, নাও, মাইহাং, তাওকিন, বানকাঁহী, বানবাতি, খুৰীবাতি, ৰূপৰ ঘৰা, ভৃঙ্গাৰ, কাহ, পিতল আৰু মাটিৰে তৈয়াৰী বিভিন্ন সামগ্রী, ঢাৰি-পাটী, কঠ-ঢৰা, বিচনী, বাঁহ-বেতৰ পাচি, খৰাহী, তুলা-চালনী, জপা-জাপি আদিৰ উপৰি তাঁতশালৰ বিভিন্ন সামগ্রী, খেতিৰ আহিলা তথা ঘৰ নির্মাণত ব্যৱহৃত কাঠ-বাঁহ-বেত-খেৰ- ইকৰাৰ কর্মসমূহো আহোমসকলে ব্যৱহাৰ কৰিছিল।

অসমীয়া মানুহৰ খোৱা-বোৱাৰ ক্ষেত্রত থকা জুতি লগা আঞ্জাসমূহৰ বহুখিনি আহোমৰে অৱদান। আহোমসকলৰ দিনৰ পৰাই মাংস খোৱা প্রথাটো বৃদ্ধি পালে। গাহৰি, হাঁহ, কুকুৰা আদি খোৱাটো আহোম যুগৰে। আনকি হাঁহ কুকুৰা ঠেং জুইত পুৰি খোৱাটো আহোমসকলৰ পৰাই আহিছে। ঔটেঙা ঢেকীয়াৰ লগত মাছৰ টেঙা জোল তথা বাঁহৰ গাজৰ বিভিন্ন আঞ্জা আহোমসকলৰ প্রিয় খাদ্য। মাছ জুইত শুকুৰাই গুড়ি-খুন্দি খোৱাটো আহোমসকলৰে দান। বৰলৰ টোপ, আমৰলি টোপ, মুগাৰ লেটা, কুকুৰা, কুচিয়া, ভেকুলী আদি আহোমসকলে খাইছিল। বিবিধ বনৰীয়া শাক তুলি খোৱা প্রথা আহোমসকলৰ পৰা আহিছে।

ভাপত সিজোৱা চেৰা দিয়া ভাত (দ্যুনচিং), পিঠাৰে বনোৱা ভাত পিঠা আদি আহোমসকলৰ দান। জা-জলপানৰ ক্ষেত্রত বৰা চাউলৰ বিবিধ জলপান, সান্দহ-পিঠাগুৰি আৰু কোমল চাউলৰ জলপান আৰু হুৰুম আহোমসকলৰ অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ উল্লেখযোগ্য অৱদান। জলপানৰ লগত দৈ গাখীৰ, ভীমকল খোৱাটোও আহোমসকলৰ ৰীতি। লাওপানী আহোমসকলৰ নিত্য প্রয়োজনীয় পানীয়। লাওপানী বৰা চাউল আৰু বিভিন্ন বন দৰবৰ গুৰি মিহলি কৰি বনোৱা পিঠাৰ পৰা তৈয়াৰ কৰা হয়। ইয়াৰ পৰা বিভিন্ন ৰোগ, নিৰাময় হয় বুলিও বিশ্বাস কৰা হয়। আহোমসকলে ইয়াক 'সাজ' অথবা 'সোমৰস' বুলি কয়।

আহোমসকল অসমলৈ আহোতে বহুতো উদ্ভিদৰ সঁচ লৈ আহিছিল। আহোম শালি, আহোম বগৰী, নৰা বগৰী আদিয়েই তাৰ প্রমাণ বহন কৰে। তদুপৰি চোম, সোঁৱালু, মেজাঙ্কৰী গছৰ সঁচো তেওঁলোকে লগত লৈ আহিছিল। মুগা পালন আহোমসকলৰ পৰম্পৰাগত নিয়ম।

সাজ-পাৰলৈ চালে দেখা যায় যে মেখেলা-চাদৰ, ৰিহা পিন্ধা প্ৰথা আহোমসকলৰ, যিটো বৰ্তমান অসমীয়া মহিলাৰ জাতীয় পোছাক। মহিলাৰ হাত দীঘল, ডিঙি উঠা, পেট ঢকা চোলা আহোমসকলে পিন্ধিছিল। মুগাৰ মেখেলা-চাদৰ আহোমৰ বিশেষ বস্ত্ৰ। আহোমসকলে প্ৰচলন কৰি থৈ যোৱা আন কেতবোৰ বস্ত্ৰ, সাজ-পাৰ এনেধৰণৰ— বৰ কাপোৰ চেলেং চাদৰ, এৰীয়া চাদৰ, বিভিন্ন গামোচা, টঙ্গালি, হাঁচতি, মূৰৰ পাগ আদি। বিভিন্ন ধৰণৰ সিয়া কাপোৰৰ ভিতৰত বুকু চোলা, হোলোং চোলা, ফতুৱৈ, ঘগেৰা, মিৰ্জাই আৰু বিভিন্ন মোনা; যেনে— খামটি মোনা, দুফলী মোনা, বটুৰা, থুনুপাক আদি। মুনিহে পিন্ধা বস্ত্ৰৰ ভিতৰত চুৰিয়া, ডুনি বা আওচা, তিয়নি গামোচা, পানী গামোচা, ইত্যাদি। ইয়াৰ উপৰিও নানা তৰহৰ কিংখাপ, মেজাঙ্কৰি, কাৰচিপি, বন কৰা কাপোৰ উল্লেখযোগ্য। সূতা কাটি তাঁতশালত কাপোৰ বোৱাটো আহোমসকলৰ অৱদান।

আ-অলংকাৰৰ ভিতৰত নতুন গঢ়ৰ সোণৰ জোনবিৰি, ঢোলবিৰি, বানা, গেজেৰা, কঢ়ীয়া-থুৰীয়া, দীঘল কেৰু, বৰৈলগা কেৰু, মাদলী, বাখৰাম-সোণৰ আঙুঠি, সোণৰ টেমী, শিলিখামণি, পোৱালমণি, হাতৰ চেও, গামখাৰু, সোণৰ হাৰ, ডুগডুগী, লোকাপাৰ আদি বিভিন্ন অলংকাৰ পাতি প্ৰচলন কৰিছিল আহোমসকলে। আনকি নদীত সোণ কমোৱা ব্যৱসায়ো আৰম্ভ কৰিছিল।

লখিমী সবাহ, চকলং বিবাহ, ভেকুলী বিয়া আদি আহোমৰ অৱদান। আহোমসকলৰ আমোলত বহুতো লোক খেল-ধেমালিৰ প্ৰচলন হৈছিল। তাৰ ভিতৰত উল্লেখ কৰিব পাৰি— দৰা-কইনা খেল, ঘিলাখেল, কড়িখেল, তাংগুটি, ঢোপ খেল, গৰখীয়া এচাৰি খেল, কচুগুটি খেল, কোমোৰা খেল, লুকা-ভাকু খেল, ঘাই পকোৱা খেল, হৈ গুদু খেল, কপৌ কু, আঙুলি খেল, পেংখেল, আলি ছিগা খেল, টোকৰ মৰা খেল, হৈ খেল, টোপা খেল, কণী যুঁজ, গছ কুমতি, কুকুৰা যুঁজ আদি। তদুপৰি ৰংঘৰ বাকৰিত অনুষ্ঠিত কৰিছিল ম'হ যুঁজ, শেন যুঁজ, হাতী যুঁজ, ইত্যাদি। আহোমসকলৰ এনেকুৱা বিভিন্ন অৱদানে অসমীয়া সংস্কৃতিৰ ভৌতিক কলাক আৱৰি ৰাখিছে।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ১ ঃ আহোম নাৰীসকলে পৰিধান কৰা বিশেষ বস্ত্ৰ কি?

.....

.....

৮.৩.২ স্থাপত্য আৰু ভাস্কৰ্য

একোটা জাতিৰ সৌন্দৰ্যবোধ, শিল্পচেতনা, ভাৱ-অনুভূতি আদিৰ দৃশ্যমান

ৰূপ প্ৰকাশ পায় স্থাপত্য-ভাস্কৰ্যৰ যোগেদি। ভাৰতবৰ্ষৰ লগে লগে অসমৰো স্থাপত্যসমূহ মূলতঃ ধৰ্মমূলক। দেৱ-দেৱীৰ পূজা উপাসনাৰ কাৰণে মন্দিৰ, দৌল-দেৱালয় আদি স্থাপন কৰা হয়। আকৌ ৰাজপ্ৰাসাদ, অট্টালিকা, দুৰ্গ, প্ৰাচীৰ আদিও ইয়াৰ পৰা বাদ দিব নোৱাৰি। অসমৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দুয়োপাৰৰ যি স্থাপত্য-ভাস্কৰ্য বৰ্তমান দেখিবলৈ পোৱা যায়, তাৰ ভিতৰত আহোমসকলৰ অৱদানেই বেছি। আহোমসকলৰ স্থাপত্যক এনেদৰে ভাগ কৰিব পাৰি —

(ক) ইটাৰে নিৰ্মিত ৰাজভৱন আৰু ঘৰ

(খ) দ'লসমূহ আৰু অন্যান্য ধৰ্মীয় ঘৰসমূহ

(গ) মৈদাম

(ঘ) পুখুৰী, খাল, সাকোঁ, চহৰ পৰিকল্পনা, আলি, সুৰংগ, গড় আদি।

আহোমসকলে অসমত প্ৰৱেশ কৰাৰ পিছত দুই এটা ইটাৰ ঘৰ বাদে আৰম্ভণিতে কাঠৰ ঘৰ দুৱাৰহে নিৰ্মাণ কৰিছিল কাৰণ ৰাজধানীবিলাক তেতিয়া সঘনাই পৰিবৰ্তন হৈ আছিল। পিছত পোন্ধৰ শতিকাৰ পৰাহে স্থায়ীভাৱে ঘৰ-দুৱাৰ নিৰ্মাণ কৰে যিবোৰে চূড়ান্ত ৰূপ পাইছিল স্বৰ্গদেউ ৰুদ্ৰসিংহৰ দিনত। সেই সময়ত এই স্থাপত্য নিৰ্মাণৰ বাবে আজিৰ দৰে চিমেণ্ট ব্যৱহাৰ কৰা নাছিল। ব্যৱহাৰ কৰিছিল মিঠাতেল, ধূনা, গুৰ, বৰালি মাছ, চূণ, শণ, মাটিমাহ, বৰা চাউলৰ কৰাই গুৰি, হাঁহকণী আদি নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণত মিহলি কৰি প্ৰস্তুত কৰা কৰাল। এই কামবোৰ কৰাৰ বাবেই সৃষ্টি হৈছিল শিলাকুটি, বাঢ়ৈ আৰু খনিকৰৰ দৰে খেলসমূহৰ।

ইটাৰে নিৰ্মিত ৰাজভৱন আৰু ঘৰসমূহৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল— তলাতল ঘৰ, ৰংঘৰ আৰু গড়গাঁৱৰ কাৰেংঘৰ। এই কাৰেংঘৰটো সাতখলপীয়া; তিনিখলপ মাটিৰ তলত, তিনি খলপ ওপৰত আৰু এখলপ মাটিত। এই কাৰেংঘৰ নিৰ্মাণ কৰিছিল চাও-ফ্ৰা-চুৰেন ফ্ৰাই। তলাতল ঘৰৰ ভিতৰত সুৰংগৰ ব্যৱস্থা আছে। ইয়াক শত্ৰু আক্ৰমণৰ পৰা ৰক্ষা পাবৰ বাবে নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল। ৰংঘৰ নিৰ্মাণত টাইসকলৰ নিজা ৰীতিৰ চাপ স্পষ্টভাৱে পৰিছে। অৰ্থাৎ এইটো এটা পকী চাংঘৰৰ দৰে।

বৰ্তমান অসমৰ স্থাপত্য সগৌৰৱে ঘোষণা কৰা বিভিন্ন দ'ল-দেৱালয়সমূহ আহোমসকলৰ উল্লেখযোগ্য অৱদান। আহোমসকলে সকলো ধৰ্মকে শ্ৰদ্ধা কৰিছিল আৰু হিন্দুধৰ্ম গ্ৰহণ কৰাৰ পিছৰ পৰাই বিভিন্ন দেৱ-দেৱীৰ উপলক্ষে বিভিন্ন দ'ল নিৰ্মাণ কৰিছিল। বিশেষকৈ আহোমসকলৰ লাংকুৰি তান্ত্ৰিক শিৱৰ দ'ল ৰাজ্যৰ বিভিন্ন স্থানত নিৰ্মাণ কৰিছিল। কেৱল নতুনকৈ নিৰ্মাণ কৰাই নহয়, প্ৰাক্-আহোমযুগৰ ধ্বংসপ্ৰাপ্ত অৱস্থাত থকা বিভিন্ন মঠ-মন্দিৰ, তীৰ্থস্থান, পীঠ আদিবো সংস্কাৰ সাধন কৰি নতুন ৰূপেৰে গঢ় দিছিল। আহোমসকলৰ কীৰ্তিচিহ্ন এই দ'ল-দেৱালয়সমূহৰ সকলোবোৰৰ বিস্তৃত বিৱৰণ দিয়াটো সম্ভৱ নহয়। তাৰে কিছুসংখ্যক তলত উল্লেখ কৰা হ'ল — (১) শিৱসাগৰৰ শিৱদ'ল, (২) শিৱসাগৰৰ বিষ্ণুদ'ল, (৩) শিৱসাগৰৰ দেবী দ'ল, (৪)

জয়সাগৰৰ শিৱদ'ল, (৫) জয়সাগৰৰ দেবী দ'ল, (৬) ঘনশ্যাম দ'ল, (৭) ৰংনাথ দ'ল, (৮) ফাকুৱা দ'ল, (৯) গৌৰিসাগৰৰ দেৱীদ'ল, (১০) গৌৰিসাগৰৰ শিৱদ'ল, (১১) গৌৰাসাগৰৰ বিষ্ণুদ'ল, (১২) কালুগাঁৱৰ বৰপাত্ৰ দ'ল, (১৩) নামতি দ'ল, (১৪) পিয়লি ফুকন দ'ল, (১৫) ৰুদ্রসাগৰৰ শিৱদ'ল, (১৬) বগীদ'ল, (১৭) কেঁৰি ৰাজমাও দ'ল, (১৮) নাফুকৰ দ'ল, (১৯) থাওৱা দ'ল, (২০) কেন্দুগুৰিৰ বৰপাত্ৰ দ'ল, (২১) ডিব্রুগড়ৰ ৰাইদঙীয়া দ'ল, (২২) বিশ্বনাথ দ'ল, (২৩) নেঘেৰিটিঙৰ দ'ল, (২৪) বশিষ্ঠাশ্রমৰ দ'ল, (২৫) নৱগ্রহ দেৱালয়, (২৬) শুক্রেশ্বৰ মন্দিৰ, (২৭) কামাখ্যা মন্দিৰ, (২৮) উমানন্দ দ'ল, (২৯) মণি কর্ণেশ্বৰ মন্দিৰ, (৩০) অশ্বক্রান্ত মন্দিৰ, (৩১) ৰংপুৰৰ ঈশ্বানেশ্বৰ শিৱদ'ল, (৩২) ৰংপুৰৰ গৌৰি বল্লভ দ'ল, (৩৩) নাগশংকৰ দেৱালয়, (৩৪) কৰতোৱা দ'ল, (৩৫) বাসুদেৱ মন্দিৰ, (৩৬) মাইবেলা দ'ল, (৩৭) লাংকুৰি দ'ল, (৩৮) ৰহদৈ দ'ল, (৩৯) খঁৰা দ'ল, (৪০) নন্দীকেশ্বৰ দ'ল, (৪১) সৌভাগ্য-মাধৱ দ'ল, (৪২) ফুলবাৰী দেৱালয়, (৪৩) যোগেশ্বৰ দেৱালয়, (৪৪) ধেন্দাই শিৱদ'ল, (৪৫) হলেশ্বৰ দেৱালয়, (৪৬) উগ্রতাৰা মন্দিৰ, (৪৭) ৰুদ্রপদ দেৱালয়, (৪৮) ভৈৰৱপদ দেৱালয়, (৪৯) উমা মন্দিৰ, (৫০) পূর্ব শংকৰ, (৫১) বুঢ়া-মাধৱ, (৫২) ধাৱেশ্বৰ শিৱ-মন্দিৰ, (৫৩) গোপেশ্বৰ শিৱ-মন্দিৰ, (৫৪) ভৃঙ্গেশ্বৰ দেৱালয়, (৫৫) সিদ্ধেশ্বৰ দেৱালয়, (৫৬) পৰিহৱেশ্বৰ দেৱালয়, (৫৭) চিত্রাচলৰ মন্দিৰ, (৫৮) হৰ-গৌৰী দ'ল, (৫৯) দীর্ঘেশ্বৰী মন্দিৰ, (৬০) কেদাৰ মন্দিৰ, (৬১) বানেশ্বৰ বৰদ'ল, (৬২) বাসুদেৱ দ'ল, (৬৩) বৰফুকনৰ দ'ল, (৬৪) মঘোৱা দ'ল, (৬৫) হাতীগড় দেৱালয়, (৬৬) বুঢ়ী গোসাঁনীৰ দেৱালয়, (৬৭) ছত্রাকাৰ দেৱালয়, (৬৮) হয়গ্রীৱ-মাধৱ দেৱালয়, (৬৯) বাঁহৰ গুৰি দেৱালয় ইত্যাদি।

জানি থোৱা ভাল

গুৱাহাটীৰ নীলাচল পাহাৰত কামাখ্যা মন্দিৰ আছে। ইয়াৰ মূল মন্দিৰটো কোঁচ ৰজা নৰনাৰায়ণে আনুমানিক ১৫৬৫ চনত নির্মাণ কৰিছিল। কিন্তু স্বর্গদেৱ কমলেশ্বৰ সিংহদেৱে কলিয়াভোমোৱা বৰফুকনৰ হতুৱাই এই কামাখ্যা মন্দিৰৰ তামৰ ঘৰটো নির্মাণ কৰিছিল।

আহোম ৰাজত্বৰ সময়ত যিসকল ৰজা-মহাৰজাই এই দ'ল-দেৱালয়সমূহ নির্মাণ কৰিছিল তাৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য তিনিজন স্বর্গদেউ হ'ল— স্বর্গদেউ ৰুদ্রসিংহ, শিৱসিংহ আৰু ৰাজেশ্বৰ সিংহ। এই তিনিজনা স্বর্গদেউৰ দিনতে আটাইতকৈ বেছি সংখ্যক দল-দেৱালয় নির্মাণ হৈছিল। আহোমসকলৰ অন্যান্য পূজা গৃহসমূহ সাধাৰণতে আঠকোণীয়া হয়। বিভিন্ন ঠাইত থকা মেডা-মে-ফিৰ পূজা গৃহসমূহে এই ৰূপৰ সাক্ষ্য বহন কৰি আহিছে।

আহোমসকলৰ মৈদামসমূহ চীনদেশৰ মৈদামসমূহৰ আৰ্হিত সজোৱা হৈছিল। অসমৰ পিৰামিড সদৃশ মৈদামবোৰ শক্তি অনুসাৰে বা বিষয়াৰ মান অনুসৰি ডাঙৰ-সৰু হয়। মৃতকক কবৰ দি তাৰ ওপৰত ঘৰ সাজি ওখ মাটিৰ বা ইটাৰ ঢাপ তুলি দিয়া হয়। মৈদামৰ ভিতৰত চাৰিকোণীয়া বা আঠকোণীয়া ঘৰ থাকে। তাত থকা সামগ্ৰীসমূহে অতীত বুৰঞ্জী তথা সংস্কৃতিৰ সমল বহন কৰি আহিছে।

আহোমসকলে চহৰ এখন বা ৰাজধানী নিৰ্মাণৰ বাবে উন্নত ধৰণৰ পৰিকল্পনা কৰিছিল। চহৰৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সকলো দিশৰ প্ৰতি তেওঁলোকে চকু দিছিল। এই সুনিৰ্দিষ্ট তথা উন্নত পৰিকল্পনা স্বাক্ষৰ বহন কৰি অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত আলি, পদুলি, দলং, সাঁকো, ঢাপ-গড় আদি আজিও বিৰাজমান। উন্নত ৰাজধানী চহৰৰ উত্তম উদাহৰণ হ'ল গড়গাঁও বা ৰংপুৰ।

আহোমসকলে শিলেৰে বিজ্ঞানসন্মতভাৱে সাঁকো নিৰ্মাণ কৰিছিল যিবোৰৰ মাজডোখৰ ধেনুভিৰীয়াকৈ ওখ। তেনে কেইখনমান সাঁকো হ'ল— নামদাঙৰ শিলৰ সাঁকো, ডিমৌ নৈৰ শিলৰ সাঁকো, দৰিকা নৈৰ শিলৰ সাঁকো, দিজৈ নৈৰ শিলৰ সাঁকো, ৰংপুৰৰ ন-দুৱাৰৰ মুখত গড় খাৱৈত সজা পকী সাঁকো, ৰহদৈ শিলৰ সাঁকো আদি।

দলঙৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য হ'ল ভোমোৰাগুৰিৰ দলং। বহুতেই এইখনক অৱশ্যে দলং বুলি নকৈ পানীগড় বুলিও ক'ব খোজে। সম্পূৰ্ণৰূপে শেষ নকৰিলে যদিও এই দলং সাজিবলৈ পৰিকল্পনা তথা প্ৰস্তুতি চলাইছিল কলীয়াভোমোৰা বৰফুকনে।

আহোম স্বৰ্গদেউসকলে দ'ল-দেৱালয়সমূহ নিৰ্মাণ কৰোঁতে কাষত একোটাকৈ পুখুৰীও খন্দাইছিল। তদুপৰি ৰজাঘৰীয়া বিভিন্ন কাম, ৰজা-ৰাণী তথা কোঁৱৰসকলৰ স্মৃতি ৰক্ষাৰ্থে, প্ৰজাৰ খোৱা-পানী, খেতিৰ বাবে বা অন্যান্য বিভিন্ন কামৰ বাবে পুখুৰী খন্দোৱা হৈছিল। শিৱসাগৰ জিলাত থকা জয়সাগৰ পুখুৰী, বৰপুখুৰী, পদুমপুখুৰী, নিমনাগড় টেঙাপুখুৰী, লিগিৰি পুখুৰী, নামতিৰ পুখুৰী, আঠাইসাগৰ পুখুৰী, মেছাগড় পুখুৰী, মগলৌ পুখুৰী, শুকান পুখুৰী, দিমৌ পুখুৰী আদি উল্লেখযোগ্য পুখুৰী। আহোমসকলে খন্দোৱা এই পুখুৰীৰ আৰ্হিলৈ বৰ্তমানেও বহুতো পুখুৰী খন্দা হৈছে।

আহোমসকলৰ আন এটা উল্লেখযোগ্য কৃতি হ'ল ৰাস্তা বা আলি নিৰ্মাণ। যাতায়াতৰ উপযোগী কৰি নিৰ্মিত এই আলিসমূহ আহোমসকলৰ উল্লেখযোগ্য স্থাপত্য। 'ধোদৰ আলি' হ'ল আহোমৰ ৰাজত্বত নিৰ্মিত আটাইতকৈ দীঘল আলি। স্বৰ্গদেউ গদাধৰসিংহই এই আলি নিৰ্মাণ কৰিছিল। এই আলিৰ দৈৰ্ঘ প্ৰায় ২১১ কিঃ মিঃ। ধোদৰ আলিৰ পৰা আকৌ বিভিন্ন ঠাইলৈ সংযোগ কৰা আন কিছুমান আলি হ'ল— বৰ আলি, নগা আলি, চতাই আলি, চেউনি আলি, খৰিকটীয়া আলি, ৰমণী আলি, হলৌফুকন আলি, ৰহদৈ আলি আদি। তেনেদৰে উজনি অসমত ব্যৱহৃত অন্যান্য আলিবোৰ হ'ল— ডাউকী আলি, গড়গাঁও আলি, মেটেকাৰ আলি, শুকতি আলি, শ'লগুৰি আলি, মাহমৰা আলি, শ'নিয়া আলি, হাৰিপৰা আলি, বৰপাত্ৰ আলি, টাৰিমূৰা আলি, বৰ বৰুৱা আলি,

বৰফুকন আলি, ডেকা বৰবৰুৱা আলি, ধাই আলি, বকতাৰ আলি, জৱকাৰ আলি, পর্বতৰ আলি, মেকুৰি খোৱা আলি, চৈয়াউৰ ফুকনৰ আলি, সৰিয়হ বুঢ়াগোঁহাই আলি, ভোমোৰাগুৰি আলি, খোলা ফুকনৰ আলি, লুঠুৰি কাঠকটীয়া বৰুৱা আলি, ৰজাবাহৰ আলি, ন-আলি, মহবন্ধা আলি, কমাৰবন্ধা আলি, গোমোঠা আলি, মালৌ গোহাঁই আলি, লাওখোৱা আলি আদি। বহুতো আলি বর্তমান লুপ্ত পালে। আন কিছুমান আকৌ নতুন নামেৰে নামকৰণ হ'ল।

এইবোৰৰ উপৰি আহোমসকলে বিভিন্ন সময়ত দেশৰ সুৰক্ষাৰ বাবে বিভিন্ন গড়, সুৰংগ আদিও নির্মাণ কৰি আহিছে। আহোমসকলে একেৰাতিতে গড় বান্ধি শত্রুক বাধা দিয়াও জ্বলন্ত উদাহৰণ আছে য'ত কর্ম গাফিলতিৰ বাবে লাচিত বৰফুকনে মোমায়েকক শিৰচ্ছেদ কৰিছিল।

স্থাপত্যৰ লগে লগে আহোমসকলৰ ভাস্কর্যৰ দিশতো যথেষ্ট বৰঙণি আছে। আহোম ৰাজত্বৰ দিনত নির্মিত দ'ল-দেৱালয়, তামৰ ফলি, শিল ফলি, চিত্র-পুথি, মন্দিৰৰ কাঠৰ বেৰ, ধাতুৰ ভাস্কর্য, বৌদ্ধ বিহাৰ, সত্রৰ বেৰৰ ৰিলিফ, হেংদান, অস্ত্র-শস্ত্র, বৰটোপ, ৰাজপ্রাসাদ আদিৰ গাত আহোমসকলৰ দিনৰ ভাস্কর্যৰ ছবি জলজল পটপটকৈ জিলিকি আছে। এই ভাস্কর্যসমূহত ময়ূৰ চৰাই, গৰুণ্ড পক্ষী, উট, ঘোঁৰা, হাতী, সিংহ, ঘৰিয়াল, মগৰ আদিৰ ছবি দেখিবলৈ পোৱা যায়।

বিভিন্ন দ'ল আৰু কাৰেং বিলাকৰ বেৰ আৰু বিভিন্ন ফলিত উৰণীয়া পাখি লগা ঘোঁৰা আকৃতিৰ সিংহৰ ছবি দেখা যায়। ৰংঘৰৰ প্রতিখন দুৱাৰৰ দুয়োফালে, গড়গাঁৱৰ কাৰেংঘৰৰ বেৰ, ৰংপুৰৰ তলাতল ঘৰৰ কেইবা ঠাইতো এনে ছবি দেখা যায়। সত্রবিলাকত এনে উৰণীয়া সিংহৰ কাঠত কটা ছবি বহুতো আছে। কামাখ্যা মন্দিৰৰ মূল মণ্ডপটোৰ বেৰৰ কাঠৰ দুৱাৰত তথা ৰংঘৰ আকৃতিৰ আহোম ৰজাই সজোৱা নাটঘৰটোৰ গাত উৰণীয়া সিংহৰ ছবি আছে। কলীয়াভোমোৰা দলঙৰ শিলাখণ্ডতো এনে মূর্তি দেখা যায়। এই পাখি লগা উৰণীয়া সিংহ হ'ল আহোমসকলৰ ৰাজপ্রতীক।

জানি থোৱা ভাল

এই সিংহ হ'ল পঞ্চ শক্তিৰ প্রতীক। এই পঞ্চ শক্তি হ'ল— সর্প, অশ্ব, পখী, কাচ্ছ্যপ আৰু সিংহ। এই জন্তুবোৰৰ গুণসমূহ এই প্রতীক চিহ্নত আৰোপিত হৈছে। তদুপৰি ই শান্তি, জ্যোতি, ক্রোধ, হিংসা, দয়া, কৰুণা আৰু ৰাজশক্তিৰ প্রতীক হিচপেও বিবেচনা কৰা হয়।

দ'ল-দেৱালয় তথা ঘনশ্যাম খনিকৰৰ বাসগৃহৰ বেৰত থকা ভাস্কর্যসমূহ ইয়াৰ আহোমসকলৰ ভাস্কর্যৰ সুন্দৰ উদাহৰণ। বিভিন্ন দ'ল-দেৱালয়ৰ গাত থকা বিভিন্ন ধৰণৰ ভাস্কর্যসমূহৰ ভিতৰত— সদাশিৱ, বিষ্ণুমূর্তি, নৰসিংহ, ব্রহ্মা, সূর্য, গজলক্ষী, অশ্ব, বুদ্ধমূর্তি

আদি প্রধান। মাঘনোৱা দ'লৰ সূর্যমূর্তি, ৰাইদঙীয়া দ'লৰ গাঁত থকা মনোৰম মূর্তিসমূহ, জয়দ'লৰ শিখৰৰ গাত থকা অপ্সৰাৰ ছবি আদি ভাস্কর্যসমূহ আহোমসকলৰ দিনৰ সুন্দৰ ভাস্কর্য। তদুপৰি আহোম চাওফা স্বর্গদেউৰ থেনখাম সাতখলপীয়া ৰাজসিংহাসনৰ ভাস্কর্য অতি উন্নত। এই সাতখলপীয়া সিংহাসনৰ প্রতিটো খাপতে সোণৰ পাতমৰা আৰু পান্না ডালিমা বাখৰ খটোৱা আৰু প্রতিটো খলপাৰ চাৰিওটা চকুতে পাখি লগা সিংহ বনাই থোৱা আছে। আহোমসকলৰ বহুতো লোকভাস্কর্য থকা দেখা যায়। বিভিন্ন স্থানত এই লোকভাস্কর্যসমূহৰ ছবি আছে। এই বোৰৰ ভিতৰত শৰাই, বানবটা, বানবাতি, বানকাঁহী, নানাধৰণৰ বাঁহ-কাঠৰ আৰু ধাতুৰ টেমা, চৰিয়া, টৌ, কলহ, মুখা, মখা, কিৰিটি, মুকুট, জাপি, দোলা, পীৰা, ঢৰা, ঠগা, চাকি, গছা, ফণী, হাতী দাঁতৰ বস্তু, তাঁতৰ নাচনী, পালেং, ফুলাম টোলোঠা, ভোগজৰা, মাইহাং আদিয়েই আহোমসকলৰ লোকভাস্কর্য। এই বোৰৰ উপৰি আহোমসকলে নানাধৰণৰ বাঁহ-বেত, কাঠৰ ভাস্কর্যৰ লগতে মাটিৰ বাচন আৰু পোৰা মাটিৰো বিভিন্ন ভাস্কর্য নিমার্ণ কৰাৰ চানেকি পোৱা যায়।

শদিয়াত থকা শিলৰ সর্প স্তম্ভটো অতি মনোৰম। শিলৰ খুটাত মেৰাই থকা সাপ কটা এই স্তম্ভটোৰ গাত আহোম আখৰো লিখা আছে। এনেধৰণৰ আহোমসকলৰ আৰু বহুতো ভাস্কর্য আছে যিবোৰ এতিয়া অসমীয়া জাতিৰ লোককলা ৰূপে পৰিচিত। নানা জাতি, সম্প্রদায়ৰ লোককলাৰ লগত আহোমসকলৰ কলাৰ সংমিশ্রণ ঘটি বৃহৎ অসমীয়া ভাস্কর্য গঢ়ি উঠিছে।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ২ ঃ আহোমৰ ৰাজত্ব কালত নির্মিত আটাইতকৈ দীঘল আলিটোৰ নাম কি? ইয়াৰ দৈর্ঘ কিমান?

.....

প্রশ্ন নং ৩ ঃ আহোমসকলৰ ৰাজপ্রতীক কি?

.....

৮.৩.৩ চাৰু আৰু কাৰুকলা

আহোমসকলে চাৰু আৰু কাৰুকলাৰ ক্ষেত্রত আগবঢ়োৱা প্রধান অৱদান হ'ল আহোম যুগৰ একক বৈশিষ্ট্যসম্পন্ন বিখ্যাত সচিত্র পুথি— *হস্তীবিদ্যার্ণৱ*। এই পুথিখন আহোম স্বর্গদেউ শিৱসিংহ আৰু তেওঁৰ দ্বিতীয়া ভার্যা অম্বিকা দেৱীৰ আদেশ অনুযায়ী ১৬৫৬ খ্রীঃত ৰচনা কৰা হৈছিল। এই পুথিৰ বাবে সুকুমাৰ বৰকাথে *গজেন্দ্র চিন্তামণি*ৰ পৰা তথ্যপাতি সংগ্রহ কৰিছিল। হস্তীৰ প্রতীকে ৰাজকীয় সার্বভৌমত্বৰ লগতে বৌদ্ধিক বিকাশ, অসীম সাহস আদিৰ সূচনা কৰে। এই পুথিখনৰ মুঠ পৃষ্ঠা সংখ্যা ১৯৩ আৰু

প্রতি খিলাৰ দৈর্ঘ্য ৫৮ ছেঃ মিঃ আৰু প্রস্থ ১৬ ছেঃ মিঃ। ইয়াত হাতীৰ বিভিন্ন ৰোগ আৰু চিকিৎসা তথা হস্তীযুদ্ধ, সমদল, নৃত্য-সংগীতৰ সমাৰোহ, আহোম ৰাজপ্রাসাদৰ বর্ণনাও আছে। লগতে বিভিন্ন জন্তু আৰু মানৰ মূর্তিও আছে যিবোৰৰ মুখমণ্ডল একাষৰীয়াকৈ আঁকা। *হস্তীবিদ্যার্ণৱ* পুথিৰ চিত্রবোৰ অংকন কৰিছিল 'দিলবৰ' আৰু 'দুচাই' নামৰ দুজন মুছলমান শিল্পীয়ে।

অন্য এখন আহোমযুগৰ প্রধান সচিত্র পুথি হ'ল— *গীত-গোবিন্দ*। ইয়াৰ ৰচক আছিল জয়দেৱ। এই পুথিখনি অসমীয়া ভাষালৈ প্রথম অনুবাদ কৰে ১৭ শতিকাত ৰাম সৰস্বতীয়ে। তাৰ পিছত স্বর্গদেউ ৰুদ্রসিংহৰ নির্দেশ অনুসৰি কবিৰাজ চক্রৱর্তীয়ে মূল সংস্কৃতৰ পৰা অনুবাদ কৰে আৰু চিত্রকৰ ঘনশ্যাম খাৰঘৰীয়া ফুকনৰ হতুৱাই চিত্রসমূহ অংকন কৰোৱায়। এই পুথিৰ দৈর্ঘ্য ১৬ ইঞ্চি আৰু বহলে ৪৩/৪ ইঞ্চি। ইয়াত চিত্র অংকনৰ বাবে বিভিন্ন ৰঙৰ ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়। পদেৰে সৈতে ৰজিতা খুৱাই গুহা, বন, চৰাই-চিৰিকতি, জীৱ-জন্তু আৰু মানৰ দেহৰ ছবি অংকন কৰা হৈছে এই পুথিত। এই পুথিখনি অসমীয়া চাৰু-কাৰুকলালৈ অমূল্য অৱদান।

কল্কি-পুৰাণ কাব্য ৰচনা কৰে স্বর্গদেউ ৰুদ্রসিংহৰ নির্দেশ ক্রমে ৰুচিনাথ কন্দলিয়ে। ইয়াৰ চিত্রসমূহ সুদক্ষ শিল্পীৰ হতুৱাই অংকিত কৰা। আকৌ স্বর্গদেউ শিৱসিংহ আৰু ৰাণী প্রমথেশ্বৰীৰ নির্দেশত কবি অনন্ত আচার্যই *আনন্দ লহৰী* নামৰ পুথিখনি ৰচনা কৰে। ইয়াৰ চিত্রবোৰ আকৌ গড়গঞা চিত্রশৈলীৰ প্রভাৱত অংকিত। ৰামানন্দ দ্বিজৰ *বৃহৎ উষাহৱণ* অন্য এখন পুথিচিত্র। এই পুথিচিত্রও স্বর্গদেউ শিৱসিংহৰ পৃষ্ঠপোষকতাতে ৰচিত তথা অংকিত হৈছিল। আহোম যুগৰ অম্বিকাদেৱীয়ে অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰোৱা কবিচন্দ্র দ্বিজৰ (১৬৫৭ শকত) *ধর্মপুৰাণ* আৰু কবিৰাজ চক্রৱর্তীৰ (১৬৪৮ শকত) *শংখচূড় বধ* কাব্য। *ধর্মপুৰাণৰ* চিত্রসমূহ শিল্পী লিগিৰাই কৰিছিল বুলি উল্লেখ আছে।

টাইসকল অসমলৈ অহাৰ পাছৰ পৰাহে অসমত পুথিচিত্রৰ চর্চা হৈছে বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। মধ্যযুগীয় পুথিচিত্রসমূহ টাই ভাষাত ৰচিত। অসমৰ পুৰণি পুথিচিত্রৰ ভিতৰত আহোম ভাষা আৰু আহোম লিপিৰ পুথি *ফুংচিন* ১৪৭৩ খ্রীষ্টাব্দত ৰচিত। ইয়াৰ উপৰি টাইসকলৰ প্রাচীন পৰম্পৰা সন্নিৱিষ্ট আন বহুতো চিত্রপুথি পোৱা যায়। আহোমসকলৰ পৃষ্ঠপোষকতাত বৈষ্ণৱ সত্রসমূহতো পুথিচিত্রৰ চর্চা হৈছিল। এইবোৰত শংকৰদেৱৰ বৈষ্ণৱ আদর্শৰ ছাপ দেখা যায়। অৱশ্যে ধর্ম নিৰপেক্ষ পুথিচিত্রও পোৱা যায়। নগাঁও জিলাৰ বালিসত্রৰ অধিকাৰ শ্রীশিবেন্দ্র নাৰায়ণদেৱ গোস্বামীৰ পৰা পোৱা চিত্রপুথিখন হ'ল *দশমস্কন্ধ ভাগৱত*। ই বৈষ্ণৱ আদর্শৰ গইনাত ৰচিত।

আহোমসকলৰ পুথিচিত্রসমূহত জনজাতীয়, আহোম, আর্য-সংস্কৃতি, সত্রীয়া চিত্র তথা মোগল শৈলীৰ মিশ্রিত উপাদান লক্ষ্য কৰা যায়। এই সচিত্র পুথিসমূহৰ নন্দনতাত্ত্বিক দিশলৈ চালে দেখা যায় যে ই ব্রহ্মপুত্র উপত্যকা মহিমামণ্ডিত কৰি ৰাখিছে।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৪ ঃ *গীত-গোবিন্দৰ* ৰচক কোন?

.....

৮.৩.৪ পৰিৱেশ্য কলা

অসমৰ পৰিৱেশ্য কলাৰ দিশত আহোমসকলৰ অৱদান যথেষ্ট পৰিমাণৰ আছে। সংগীত, বাদ্য-যন্ত্র, নৃত্য আদিৰ দিশত থকা আহোমসকলৰ অৱদানসমূহ অসমীয়া সংস্কৃতিৰ আপুৰুগীয়া সম্পত্তি। স্বর্গদেউ চ্যুকাফা অসমলৈ আহোতে সংস্কৃতিৰ সুৰীয়া ধাৰ এটাও লগত কঢ়িয়াই আনিছিল। তাৰ ভিতৰত নৃত্য-গীত আৰু বাদ্যযন্ত্র আদি উল্লেখযোগ্য। অসমীয়া জাতিৰ এৰাব নোৱাৰা সম্পত্তি ঢোল আৰু হুঁচৰি আহোমসকলৰ মহত্বপূর্ণ অৱদান।

জানি থোৱা ভাল

আহোমসকলৰ চুমছেঙ্গ বা চোমদেওৰ পূজাত তেওঁৰ গুণ গৰিমা সম্বলিত গীত-পদ গাই আৰু ঢোলৰ চেৰে চেৰে নচা হয়। এই নৃত্যানুষ্ঠানক আহোম ভাষাত ৰংচেংৰি বোলা হয়। ইয়েই পিছলৈ হুঁচৰি ৰূপে ৰূপান্তৰ ঘটিল।

আহোমসকলৰ দিনতে 'বিহু'ৰে জাতীয় উৎসৱ ৰূপে মর্যাদা লাভ কৰে। আকৌ স্বর্গদেউসকলৰ আমোলতে 'সত্রৰ ভাওনা'ক আনি ৰজাঘৰত পতা হৈছিল। বর্তমান অসমীয়া নাৰী সমাজত প্রচলিত 'জেং বিহু'ও আহোমসকলৰ অৱদান। আহোম গাভৰুসকলৰ 'ছেং' নাম বিহুৰ পৰাই 'জেং বিহু'ৰ উৎপত্তি হৈছে বুলি ক'ব পাৰি।

আহোম ৰাজত্বৰ দিনতেই সংগীত, বাদ্য, নৃত্য আদি সুকুমাৰ কলাৰ ক্রমবিকাশ ঘটিছিল। স্বর্গদেৱ ৰুদ্রসিংহৰ পৃষ্ঠপোষকতাতে কবি শুভংকৰৰ *শ্রীহস্তমুক্তাৱলী*খন সুচন্দ ৰাই ওঝাৰ দ্বাৰা অসমীয়ালৈ অনুবাদ কৰোৱাইছিল। তদুপৰি দেৱদাসী, দেওধনী নৃত্যৰ বাবে ৰাজকীয়ভাৱে সা-সুবিধা আগবঢ়োৱা হৈছিল। স্বর্গদেউ ৰুদ্রসিংহৰ দিনতে গীত-বাদ্য শিকিবলৈ অসমৰ বাহিৰলৈ মানুহ পঠোৱাৰ উপৰি ওজাসকলক মতাই অনা হৈছিল। এইজনা স্বর্গদেৱে নিজেও ঠুংৰী, গজল, টপ্পাধৰণৰ শাস্ত্রীয় সংগীত ৰচিছিল। গায়ন বৰুৱাৰ অধীনত খুলীয়া, কালীয়া, মৃদঙ্গীয়া, ঢুলীয়া, নেগেৰিয়া, খুটিতলীয়া, নাচনিয়াৰ, তালোৱা, বীণোৱা, বিয়াহ-গোৱা, পদগোৱা আদি খেল আছিল। ঢোলৰ লগতে খোল, মৃদংগ, তাল, মঞ্জিৰা, বীণ, টোকাৰী, গগণা, পেঁপা, নাগেৰা, কালি আদি বাদ্যযন্ত্রৰ ব্যৱহাৰ আছিল।

স্বর্গদেৱ ৰুদ্রসিংহৰ দিনতে 'পাখোৱাজ' নামৰ বাদ্যবিধ অসমলৈ আহে। আহোমসকলৰ ৰাজত্ব কালতে সর্বভাৰতীয় উপাদানো অসমীয়া পৰিৱেশ্য কলাৰ মাজলৈ আগমন ঘটিছিল। ৰংঘৰৰ সন্মুখত থলুৱা গীত-মাতসমূহে ৰাজকীয় মর্যদা লাভ কৰিছিল আৰু অসমীয়া সংস্কৃতিত সমন্বয় সাধন হৈছিল।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ৫ ঃ তলত উল্লেখ কৰা কোনবিধ বাদ্য যন্ত্র স্বর্গদেউ ৰুদ্রসিংহৰ দিনত অসমলৈ অনা হৈছিল—

(ক) চেতাৰ (খ) পাখোৱাজ (গ) তানপুৰা

.....

.....

৮.৪ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- এই অধ্যায়টি অধ্যয়নৰ পৰা আমি বৃহৎ অসমীয়া জাতি গঠনত আহোমসকলৰ অৱদানৰ বিষয়ে জানিব পাৰিলোঁ। ছশ বছৰীয়া আহোম ৰাজত্ব কালত অসমীয়া জাতিক উন্নতমানৰ কৰি গঢ় দিয়াত আহোমসকলৰ ভূমিকা উল্লেখযোগ্য।
- অসমৰ স্থাপত্য-ভাস্কর্যৰ দিশতো যে সৰহসংখ্যক দান আহোমসকলৰে এই কথাও এই অধ্যায়টিৰ পৰা জানিব পৰা গ'ল।
- সমাজ এখনত প্রয়োজনীয় সমাজ ব্যৱস্থা, হাট-বজাৰ, খোৱা-পানী, উৎসৱ-পার্বণ আদি দিশত গুৰুত্ব প্রদান কৰি আহোমসকলে অসমীয়া সমাজৰ আমূল পৰিৱর্তন সাধন কৰে। এই অধ্যায়টিৰ পৰা এই কথা স্পষ্ট হ'ল যে আহোমসকলে অসমৰ থলুৱা খেল-ধেমালী, গীত-নৃত্যক ৰাজকীয় মর্যদা দান কৰি এইবোৰক প্রতিষ্ঠা কৰি গ'ল।
- অসমীয়া কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰ পথাৰখন ব্যাপক কৰি তোলা আহোমসকলৰ উদাৰতাবাদৰ ফলস্বৰূপে ধর্ম, ভাষা-সাহিত্য, চিত্রকলা, খাদ্য-সম্ভাৰ, জীৱন-ধাৰণৰ প্রকৃতি, সাজ-পাৰ, আয়-অলংকাৰ, সামাজিক শৃংখলা আদি গঢ় লৈ উঠিছিল।
- আটাইতকৈ প্রয়োজনীয় কথাটো হ'ল আহোম ৰজাসকলে সকলো জাতি-উপজাতিৰ মাজত সমন্বয় তথা একতাৰ বীজ ৰোপণ কৰি গ'ল। সর্বাংগ সুন্দৰ তথা উন্নতশীল দেশ গঢ়িবলৈ আহোম ৰজাসকলে কৰা উন্নত চিন্তা-চর্চা তথা ফলসমূহৰ বিষয়ে আমি এই অধ্যায়টি অধ্যয়নৰ পৰা জানিব পাৰিলোঁ।

৮.৫ অধিক জানিবলৈ

অসমীয়া গ্ৰন্থ ঃ

১) গগৈ, লীলা (১৯৯৪); *অসমৰ সংস্কৃতি;* ডিব্ৰুগড় ঃ বনলতা।

২) নেওগ, মহেশ্বৰ (২০০০); *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা;* গুৱাহাটী ঃ চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

৩) নেওগ, হৰিপ্ৰসাদ আৰু গগৈ, লীলা (সংকলন আৰু সম্পাঃ) (১৯৮৯); *অসমীয়া সংস্কৃতি;* ডিব্ৰুগড় ঃ বনলতা।

৪) পাদুন, নাহেন্দ্ৰ (১৯৯৩); *অসমীয়া সংস্কৃতিলৈ জনজাতীয় ৰৱঙণি;* গুৱাহাটী ঃ লয়ার্ছ বুক ষ্টল।

৫) ৰৱৰৱুৱা, হীতেশ্বৰ (১৯৮৫); *আহোমৰ দিন;* গুৱাহাটী ঃ অসম প্ৰকাশন পৰিষদ।

৬) ৰৱুৱা, সুখ (২০০৭); *আহোমসকলৰ উৎসৱ অনুষ্ঠান;* গুৱাহাটী ঃ কল্পতৰু প্ৰকাশন।

৭) ৰৱুৱা, ভীমকান্ত (১৯৯৯); *আহোমসকলৰ পৰম্পৰাগত উৎসৱ;* ডিব্ৰুগড় ঃ ষ্টুডেণ্টচ্ এম্পৰিয়াম।

৮) ৰাজকুমাৰ, সৰ্বানন্দ (১৯৮০); *ইতিহাসে সোঁৱৰা ছশটা বছৰ;* যোৰহাট ঃ অসম।

৯) ৰাজবংশী, পৰমানন্দ (সম্পা.), (২০০১); *অসমীয়া জাতি আৰু সংস্কৃতি;* গুৱাহাটী ঃ অসমীয়া বিভাগ, প্ৰাগ্‌জ্যোতিষ মহাবিদ্যালয়।

ইংৰাজী গ্ৰন্থ ঃ

১০) Bordoloi, B. N. & et. al. (1987). *Tribes of Assam. Part I & II.* Guwahati: Tribal Research Institute, Assam.

১১) Datta, B. & et. al. (1994). *A Hand book of Folklore Material of North-East India.* Guwahati: ABILAC.

১২) Sarma Thakur, G. C. (2007). *Selected Essays of Tribes and Castes of Assam (Part I).* Guwahati: Tribal Research Institute, Assam.

৮.৬ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান

১ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ঃ আহোম নাৰীসকলে পৰিধান কৰা বিশেষ বস্ত্ৰ হ'ল মুগাৰ মেখেলা-চাদৰ।

২ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ আহোম ৰাজত্বত নির্মিত আটাইতকৈ দীঘল আলিটো হ'ল 'ধোদৰ আলি'। ইয়াৰ দৈর্ঘ প্রায় ২১১ কিঃ মিঃ।

৩ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ আহোমসকলৰ ৰাজপ্রতীক হ'ল 'পাখি লগা উৰণীয়া সিংহ'।

৪ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ জয়দেৱ।

৫ নং প্রশ্নৰ উত্তৰ ঃ (খ) পাখোৱাজ।

৮.৭ আৰ্হি প্রশ্ন

বস্তুধর্মী প্রশ্ন

প্রশ্ন ১ ঃ তলত দিয়া প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক —

ক) আহোমৰ প্রথম ৰজাজনৰ নাম কি?

খ) 'কাৰেংঘৰ' কোনে নির্মাণ কৰিছিল?

গ) 'ধোদৰ আলি' কোনে নির্মাণ কৰোৱাইছিল?

চুটি প্রশ্ন (১৫০ শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্রশ্ন ১ ঃ আহোমৰ শাসনকালত ৰচিত কেইখনমান ব্যৱহাৰিক জ্ঞানৰ পুথিৰ নাম লিখক?

প্রশ্ন ২ ঃ চমুটোকা লিখক —

(ক) চাৰু কলালৈ আহোমসকলৰ অৱদান

(খ) ভৌতিক সংস্কৃতিলৈ আহোমসকলৰ অৱদান

ৰচনাধর্মী প্রশ্ন (৩০০-৫০০ শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্রশ্ন ১ ঃ অসমীয়া সমাজ আৰু সংস্কৃতিত আহোম উপাদান সম্পর্কে এটি আলোচনা যুগুত কৰক।

প্রশ্ন ২ ঃ অসমৰ স্থাপত্য আৰু ভাস্কর্যৰ দিশত আহোমসকলৰ অৱদান সম্পর্কে চমুকৈ বর্ণনা কৰক।

*** ***** ***